

מדוע יוריס? מה עלול לקרות? מה כדאי לעשות? הקרב על התעלה

ככל שיתרכזו מול עמדות צה"ל כוח מצרי חדש, במערך התקפתי — כן יחצר מחדש מצב של איום המחייב פעולה נגדית.

כמילים אחרות: אותו מצב שי שרר בין שתי המדינות והצבאות בראשית יוני, ייווצר מחדש כי עתיד הקרוב ביותר.

אלא שבעוד שבפעם שעברה זה היה ליד עזה וגיזנה, בקירבת לב המדינה, הרי הפעם זה יתרחש במרחק של מאות קילומטרים דרומה.

ובעוד שבפעם שעברה לחם צה"ל כשגבו אל הקיר, הרי עתה יש מאחוריו שטחים נרחבים — היוצרים מצב אחד בעיות אספקה, אך המאפשרים מאידך תמרוגים צבאיים.

במצב כזה, של אפשרות מתמדת להתקפה והתקפה שכנגד, לא תהנה התעלה מחסום. אם יותקף צה"ל, יהיה גדול הפיתוי לדלוק אחרי היריבים, אם יובס שוב — והפעם לתוך לב מצריים.

המרחק בין התעלה וקאהיר הוא פחות משעה אחת נסיעה.

או שלונג — או מזלזמה

על רקע זה — יש חשיבות לכל התלקחות מקומית.

יש לעקוב אחרי כל ירייה, כל

הסובייטים תובע נסיגה ללא תנאי, ללא כל הסכם חדש שהוא.

שוב: מצב של ערב-מזלזמה

אם כן, מה נשאר? נשאר מצב שהוא כמעט מיוחד במינו.

אחרי המהפכה הבולשביקית, טבע ליאון טרוצקי את הרעיון של "לא מלחמה ולא שלום". כלומר: הבולשביקים לא יחתמו על חוזה שלום עם הגרמנים, שבאם הגיע ללב רוסיה, אבל גם לא ילחמו בו.

הגרמנים לא הבינו רעיון גאוני זה. הם חיזשו את התקדמותם לעבר מוסקבה, ולניין מיהר לחתום על הסכם שלום מביש, שהוכתב על ידי הגרמנים.

בנבול הדרומי, מצב של לא מלחמה ולא שלום אינו יכול אף להחזיק מעמד.

כי הצבאות עומדים זה מול זה, חמושים ודרוכים.

התעלה, החוצצת ביניהם, אינה אלא רצו-עתמים.

היא מחסום נפשי — לא מחסום פיסי.

אין ישראל יכולה להחזיק לאורך ימים כוח גדול בחצי האי הענקי, ללא הסדר כלשהו, וללא תקנה להסדר.

אין היא יכולה להחזיר את חצי האי —

מלחמה בדרום לא נסתיימה. היא צורך בהתנגשויות צבאיות כדי לדעת זאת.

גם לולא נורתה אף ירייה אחת, היה המצב כך.

בהגיעו לתעלה, תפס צה"ל קו הנראה כגבול טבעי. נתיבי המים חוצץ בין הצבאות. שביתת הנשק המעשית מבוססת על הנחה: אחם לא תעברו לצד שלנו, אנחנו לא נעבור לצד שלכם.

אבל אין פירושו של דבר סוף המלחמה, ואף לא סוף בטוח למעיי שיהאביה.

שלוש הדרכים

וואפשרויות — בתיאוריה

ההיתא להיפסק, בצורה סבירה, באחת מן הדרכים הבאות:

● **בדרך של שלום.**

יתכן שהדבר היה אפשרי. אנשים חשובים בעולם מאמינים בכך.

אילו פנתה ממשלת ישראל אל גמאל עבד אל-נאצר, בדרך שקטה אך נמרצת, באמצעות שליח מקובל (למשל: פייר מנדס-פראנס מ-צרפת) והציעה לנשיא מצריים תנאי שלום מסויימים — לא מן הנמנע שהם היו מתקבלים. אילו נוסחו תנאים אלה כך שיכלו לאפשר "שלום של כבוד", ללא אובדן דן יוקרה מצד מצריים, מעין "שלום של אמיצים" בשדה הקרב.

הדבר לא נוסח. ישראל הציעה משא ומתן גלוי וישיר — ולכן אין נשיא מצריים מוכן ומסוגל. אך גם אילו נוסח הדבר, אין כל בטחון שהוא היה מצליח. יש הסבורים כי נשיא מצריים כבר הגיע לנקודה שממנה שוב אינו יכול לסגת.

על כל פנים: אפשרות זו — אם היא מעשית, אם לא — עומדת לחלוף במהרה.

● **בדרך של נפילת נאצר.**

לכן קיוו, למעשה, כל מנהיגי ישראל. הם חשבו: עם עבד-אל-נאצר אי אפשר להגיע לשום הסדר. הוא היטלר חדש. אחרי מאורעות החודש האחרון, אי אפשר לסמוך אפילו על ההגיון הצלול שלו.

אילו נפל, אילו בא במקומו איש חדש, יתכן שאפשר היה להסתדר עם האיש החדש.

היתה זאת תקנה נאיבית במקצת. כי הדעת נותנת שאילו בא במקום עבד-אל-נאצר איש חדש, מן הסתם היה גרוע עוד יותר. אין במצריים אישים בולטים, שהם יותר מתונים מעבד-אל-נאצר, ואין במצריים כוחות ציבוריים מתונים יותר.

האופוזיציה הממשית היחידה למישטר הנוכחי היא בצד ימין, ודגליה הם לאומיים ודתיים קיצוניים. קיצין-צבא, שהיה עולה לשלטון בעזרת האחים המוסלמים. מוצאי לא היה שותף אפשרי לשלום. להיפך: הוא היה רוצה להוכיח לעם שהוא לאומי יותר, קיצוני יותר, תקין יותר מקודמו.

על כל פנים — תקווה זו להדפה גם היא, כאשר הצדיח עבד-אל-נאצר, בתימרונו הגאוני, להשתלט מחדש על מצריים, נדמה כי אפי שרות ההפיכה ירדה מן הפרק.

● **בדרך של שביתת-נשק.**

אפשר היה לחזור למישטר שביתת-הנשק כמקודם.

לכן מתנגדת ממשלת ישראל, בצדק, כי פירוש הדבר היה: המשך מצב הלוחמה המשך המצור, ריכוז מחדש של צבא מצרי בנבול, איום מממדי.

אפשר היה ליצור גם מישטר חדש של שביתת-נשק. כלומר, להשיג הסכם כלשהו — גלוי או חשאי — שלפיו היה צה"ל נסוג מסיני, ונשיא מצריים היה מתחייב לאייריכונו צבא בחצי האי, ופתיחת מיצר טיראן.

לכן אין ישראל יכולה להסכים. **נראה כי גם אפשרות זו אינה קיימת. עבד-אל-נאצר, בהשפעת**

ווינגטון פוסט, העתון החשוב ביותר בי בירה האמריקאית, אמר זאת.

אובזרבר, אחד העתונים החשובים ביותר בבירת בריטניה, אמר זאת. הרעיון מתחיל להכות גלים בחוגים הרציוניים בכל הבירות היודיות לישראל. שמו: מדינת פלסטין.

שום גורם בינלאומי אינו מאמין כי יש ראל חוכל להחזיק בגדה ובעזה בכוח הי כבוש, נגד דעת המאוחדת של העולם. שום גורם התומך בישראל אינו רוצה שי ישראל תפנה את השטחים האלה כדי לי החזרים לבעליהם הקודמים, שיהפכו שוב לבסיס-התקפה על ישראל.

רעיון הפדרציה בין ישראל ופלסטין חדש, שהיה מבוססת על איחוד כלכלי, שיתוף מדיני ותיאום בטחוני — נראה, על כן, כמוצא סביר יחיד.

כך, כמעט בן לילה, הפך רעיון — ש היה עד כה נחלתם הבלעדית של כמה הו גידיעות שנחשבו לאוטופיסטים, ובראשם השבועון המסויים — לנושא מעשי ביותר לדיונים בינלאומיים.

דיעות

מנתץ

האלילים

קודם כל הוא קבע כי "התהילה ההיסטורית למלחמה המפוארת" מגיעה ליצחק רבין ולא למשה דיין ואחר-כך הוא המשיך ל הביע את שאר דיעותיו בתקיפות ובחרירות האופייניות לו.

היו אלה דיעותיו של פרופסור האוניברסיטה העברית (לביכומיה) ישעיהו לייבוביץ, מנתץ אלילים בן 64, העוסק לעיתים קרובות בנושאים החורגים הרחק מ עבר לתחום הפדעי המצומצם (אחד מספריו: היסטוריה הפיסיולוגיים של התהליכים הפסיכיים).

הפרופסור היה פסימי מאד בקשר לעתיד: "אי אפשר לתקן במעשה מוצלח של 60 שעות (של מלחמת הבוק) את מה שקלקנו ב 18 שנה."

הוא גם היה מסופק אם ירושלים תשאר בידיו ואף הגיע למסקנה החמורה שאחרי "שתפוג ההתלהבות (של החודש האחרון) תתחדש הירייה בקנה-מידה יותר גדולה. בעיקבות הוזהבים. את זעמו ה אמיתי של לייבוביץ הדתי, בראיונו לכתבת הארץ סילבי קשת, לנושא המקומות הקדושים.

● על העלייה לקבר רחל: "עבודה זרה." ● על מערת המכפלה: "הרי כל אדם ברדעת יודע שזה קבר של שייך."

● על פולחן הכותל המערבי: "גועל נפש."

● על תקיעת-השופר ליד הכותל: "גוי-נונים וחסרי-רעם."

● על תוקע-השופר ליד הכותל: "ה-מוקיון התוקע בשופר."

הפרופסור הוועם לא נרגע עד שלא הציע ללכת בעיקבות הוזהבים, שמלכם הי ראשון, אבן-סעוד, הורה בעת כיבוש ערב להרוס את קבר מוחמד, על-מנת שהמוסלמים יחזרו לעלות לקבר, מעשה בו ראה המלך הסגפן עבודה זרה.

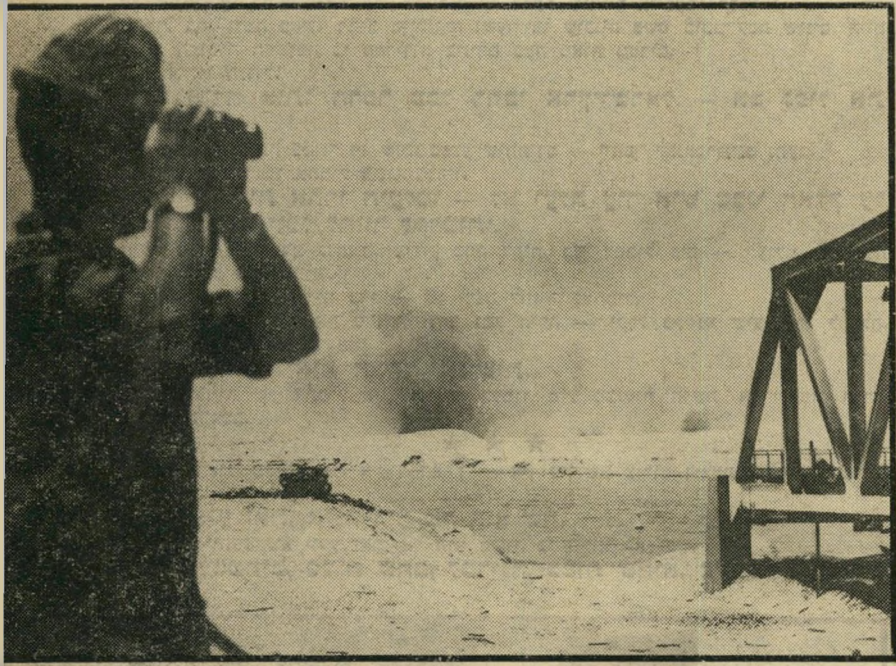
ירושלים

השפה

המשותפת

אחת התופעות האופייניות לאיחודה מי חדש של ירושלים הם צוותות השוטרים העורבים בעיר העתיקה. בצוות כזה מצוי, בדרך כלל, שוטר ערבי ושוטר יהודי כש תפקידם העיקרי הוא מקופי. אחד הצוותות האלה, המורכב מרב-שוטר פריד קוגמן ומשוטר ירדני לשעבר, וכיום (החשבן בעמוד 12)

* כת סגפנים מוסלמים שנוסדה ב-1745 על-ידי עבד אל-והאב, סוחר ותלמיד חכם, שביקש להחזיר את האיטלאם לפשטותו ה-יסודית.

מעבר לתעלה

שאינה מחסום רציני, במקרה של התלקחות קרבות נמצאת גם קאהיר, המרוחקת מגדות התעלה פחות משעת-נסיעה אחת. לכן עלולה במקום זה כל ירייה לגרום לתוצאות מרחיקות-לכת ביותר.

כשאין למי להחזיר, אם נשיא מצריים יסרב לבוא בכלל בדברים על תנאי הסדר מצריישראל, פשוט לא תהיה אפשרות לי החזיר את השטחים — אפילו רצתה בכך ממשלת ישראל.

מה יהיה אז?

במיקרה הטוב ביותר, תצטרך ישראל להחזיק בשטחים אלה כי מושך תקופה ממושכת — תקיפה שתימדר בחודשים, ואולי אף כי שנים.

זה יהיה עסק יקר, כי יהיה צורך להחזיק כוח ניכר על גדות התעלה, רחוק מישראל, כשדרכיה-האספקה ארוכות מאד.

אך מצב זה יישא בחובו באופן מתמיד סכנה של התלקחות מלי-המתית לאלתר.

הדבר לא יהיה טעון, בהכרח, החלטה של אחת הממשלות. כששני צבאות עומדים זה מול זה, כי מצב כזה, במקום כזה — קיימת סכנה זו תמיד.

שאינה מחסום רציני, במקרה של התלקחות קרבות נמצאת גם קאהיר, המרוחקת מגדות התעלה פחות משעת-נסיעה אחת. לכן עלולה במקום זה כל ירייה לגרום לתוצאות מרחיקות-לכת ביותר.

התנגשות קטנה — כי היא עלולה להביא להתפתחות גדולה, ואולי אף להסתככות בינלאומית.

טמונים בה, סכנות וסיכויים כאחת. האפשרויות המלחמתיות הכרוכות בה — ברורות.

פחות ברורה העובדה כי מצב זה נושא בחובו גם סיכויי-שלום חזקים מאד. כי גם לנשיא מצריים מובן מה מלמדת המפה.

נדמה כי המעשה הראשון שיש לעשותו, מייד, הוא לבוא במגע עימו, ללא סנטימני טים, ללא דיעות קדומות, ללא אשליה אך גם ללא כבלים נפשיים, בדרך תקיפה, נמי רצח וחשאי, באמצעות כל מי שבא בחשך בון כדור מדיני — כדי לברר אם יש מקום להסדר-שלום מייד, בתנאים שיהיו סבירים גם לצד השני.

כי בהעדר שלום, יתלקח במוקד דם או במאוחר הקרב. וזה עלול להיות יותר מוקדם מאשר מאוחר.